

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2022/211/-НА-СТА-ТШЗ

ТӨВ АЙМГИЙН НИЙТИЙН НОМЫН САНГИЙН 2021 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН,
ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2022 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Аудитор Г.Баянжаргал

Утас: 70273204 Цахим хаяг: bayanjargalg@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.audit.mn

Агуулга

Товчилсон үгийн жагсаалт.....	3
2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл.....	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан.....	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан.....	6
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	7
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	10
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	10
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	11
3. Аудитын тайлан.....	12
3.1 Ерөнхий зүйл.....	12
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	12
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	13
3.4 Материаллаг байдал	14
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	14
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	16
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг.....	17
3.8 Аудитын гол асуудал	18
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	18
3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	18
3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	19
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	19
4. Аудитын илрүүлэлт.....	19
4.1 Залруулсан алдаа	19
4.3 Албан шаардлага	20
4.4 Зөвлөмж.....	20
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	22

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
МУЕА	Монгол Улсын Ерөнхий Аудитор
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
БНСУлсын	Бүгд найрамдах Солонгос улсын
ОНХО	Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт
НХМ	Нэг хэвийн маягт
ТБОНӨТХ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
ОБГ	Онцгой байдлын газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

**ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

41100 Зуунмод, Төв аймаг
Утас: 70272248, Факс: 70272582, Имэйл: tuv@audit.gov.mn

2022.02.25 № 01/70
танай -ны № -т

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

19020291

D 2022/2022 он/ALBAN BICHIG

2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	/Төгрөгөөр/	
		Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	8,500,309.00	9,763,399.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	8,500,309.00	9,763,399.00
354	Хангамжийн материал	8,500,309.00	9,763,399.00
35410	Бичиг хэргийн материал	641,000.00	148,400.00
35420	Аж ахуйн материал	7,419,309.00	9,554,999.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	440,000.00	60,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	853,994,595.32	2,187,193,060.34
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	853,994,595.32	2,187,193,060.34
392	Биет хөрөнгө	826,905,845.29	2,153,409,302.27
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	755,234,820.00	1,901,075,852.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-30,440,073.84	-45,660,110.76
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	21,500,000.00	21,500,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-21,500,000.00	-21,500,000.00
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	45,833,523.04	88,729,691.37
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-37,779,614.69	-18,462,819.82
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	46,543,329.71	152,152,010.81
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-31,356,108.51	-14,847,106.11
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	2,209,773.09	2,209,773.09
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,963,718.17	-2,054,622.97
39217	Ном	78,623,914.66	90,266,634.66
393	Биет бус хөрөнгө	27,088,750.03	33,783,758.07
39301	Програм хангамж	4,930,000.00	4,930,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,641,249.97	-4,696,249.93
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	26,800,000.00	33,550,008.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	862,494,904.32	2,196,956,459.34
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	862,494,904.32	2,196,956,459.34
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	862,494,904.32	2,196,956,459.34
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	374,082,784.22	374,082,784.22
51101	Өмч: - төрийн	374,082,784.22	374,082,784.22
512	Хуримтлагдсан үр дүн	-231,408,977.81	1,103,052,577.21
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	-231,408,977.81	-231,408,977.81
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	1,334,461,555.02
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	719,821,097.91	719,821,097.91
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	862,494,904.32	2,196,956,459.34

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	/Төгрөгөөр/ Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	288,000,683.40	1,606,224,574.50
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	12,631,683.40	1,360,692,674.50
120	Нийтлэг татварын бус орлого	12,631,683.40	1,360,692,674.50
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	12,631,683.40	1,352,834,474.50
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,048,100.00	00.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	11,583,583.40	1,352,834,474.50
120009	Бусад орлого	00.00	7,858,200.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	275,369,000.00	245,531,900.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	275,369,000.00	245,531,900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	275,369,000.00	245,531,900.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	288,187,351.14	271,763,019.48
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	288,187,351.14	271,763,019.48
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	263,630,171.14	271,346,319.48
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	119,749,744.45	124,010,088.35
210101	Үндсэн цалин	91,949,060.40	90,312,307.40
210102	Нэмэгдэл	21,204,084.05	26,287,780.95
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	6,596,600.00	7,410,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	15,677,945.75	16,844,025.61
210201	Тэтгэврийн даатгал	15,677,945.75	12,020,475.92
210202	Тэтгэмжийн даатгал	00.00	1,340,900.94
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	00.00	992,080.77
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	00.00	226,415.18
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	00.00	2,264,152.80
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	88,712,565.00	92,823,126.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,318,549.00	3,147,804.00
210302	Түлш, халаалт	82,260,832.00	87,744,888.00
210303	Цэвэр, бохир ус	4,133,184.00	1,930,434.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	4,246,888.28	4,283,808.75
210401	Бичиг хэрэг	1,062,850.00	1,507,500.00
210402	Тээвэр, шатахуун	660,000.00	925,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,040,726.28	1,345,718.75
210404	Ном, хэвлэл	475,800.00	347,100.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	7,512.00	158,490.00
2105	Нормативт зардал	338,350.00	542,820.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	338,350.00	542,820.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	3,737,757.00	3,559,370.00
210604	Урсгал засвар	3,737,757.00	3,559,370.00
2107	Томилолт, зочны зардал	296,000.00	248,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	296,000.00	248,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,017,780.00	3,121,620.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	479,650.00	804,500.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	324,000.00	324,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	116,450.00	133,620.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	18,000.00	1,859,500.00
210807	Газрын төлбөр	79,680.00	00.00

Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	29,853,140.66	25,913,460.77
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	00.00	64,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	19,395,486.14	21,742,009.48
210904	Найдваргүй авлагын алдагдал	10,457,654.52	4,107,451.29
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	24,557,180.00	416,700.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	24,557,180.00	416,700.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	24,057,180.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	500,000.00	416,700.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	-186,667.74	1,334,461,555.02
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	00.00	00.00
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	-186,667.74	1,334,461,555.02

2.3 Мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл /Төгрөгөөр/
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	276,417,100.00	253,390,100.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,048,100.00	7,858,200.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,048,100.00	7,858,200.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	1,048,100.00	00.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,048,100.00	00.00
120009	Бусад орлого	00.00	7,858,200.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	275,369,000.00	245,531,900.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	275,369,000.00	245,531,900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	275,369,000.00	245,531,900.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	274,148,500.00	253,390,100.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	274,148,500.00	253,390,100.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	239,133,665.48	248,865,948.71
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	119,749,744.45	124,010,088.35
210101	Үндсэн цалин	91,949,060.40	90,312,307.40
210102	Нэмэгдэл	21,204,084.05	26,287,780.95
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	6,596,600.00	7,410,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	15,677,945.75	16,844,025.61
210201	Тэтгэврийн даатгал	12,776,454.75	12,020,475.92
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,383,811.00	1,340,900.94
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	653,800.00	992,080.77
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	163,400.00	226,415.18
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	700,480.00	2,264,152.80
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	88,712,565.00	92,823,126.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,318,549.00	3,147,804.00
210302	Түлш, халаалт	82,260,832.00	87,744,888.00
210303	Цэвэр, бохир ус	4,133,184.00	1,930,434.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	9,831,176.28	7,141,788.75
210401	Бичиг хэрэг	1,446,850.00	989,170.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,100,000.00	545,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,944,426.28	1,550,918.75
210404	Ном, хэвлэл	372,100.00	2,702,900.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,967,800.00	1,353,800.00
2105	Нормативт зардал	1,009,210.00	300,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,009,210.00	300,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,035,994.00	3,894,570.00
210604	Урсгал засвар	2,035,994.00	3,894,570.00
2107	Томилолт, зочны зардал	296,000.00	248,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	296,000.00	248,000.00

Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,821,030.00	3,179,350.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	652,900.00	805,230.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	324,000.00	324,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	196,130.00	187,120.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	648,000.00	1,863,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	00.00	425,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	00.00	425,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	35,014,834.52	4,524,151.29
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	24,557,180.00	416,700.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	24,057,180.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	500,000.00	416,700.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	00.00	4,107,451.29
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	4,107,451.29
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	10,457,654.52	00.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	10,457,654.52	00.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>2,268,600.00</u>	<u>00.00</u>
	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	<u>00.00</u>	<u>00.00</u>
4	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (4)	00.00	00.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	2,268,600.00	00.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	2,268,600.00	00.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	2,268,600.00	00.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	2,268,600.00	00.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>-2,268,600.00</u>	<u>00.00</u>
	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	<u>00.00</u>	<u>00.00</u>
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	<u>00.00</u>	<u>00.00</u>
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	00.00	00.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00	00.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00	00.00

Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нооц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	/ төгрөгөөр /
						Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	347,282,784.22	378,194,572.06	-216,195,080.33	00.00	509,282,275.95
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	347,282,784.22	378,194,572.06	-216,195,080.33	00.00	509,282,275.95
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C07	Тайланг үеийн үр дүн	00.00	00.00	-11,688,330.72	00.00	-11,688,330.72
C08	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	374,082,784.22	719,821,097.91	-231,408,977.81	00.00	862,494,904.32
D01	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	374,082,784.22	719,821,097.91	-231,408,977.81	00.00	862,494,904.32
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	374,082,784.22	719,821,097.91	-231,408,977.81	00.00	862,494,904.32
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D08	Тайланг үеийн үр дүн	00.00	00.00	1,334,461,555.02	00.00	1,334,461,555.02
D09	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	374,082,784.22	719,821,097.91	1,103,052,577.21	00.00	2,196,956,459.34

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	/ төгрөгөөр /
			Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,048,100.00	7,858,200.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,048,100.00	7,858,200.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,048,100.00	7,858,200.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	918,850.00	1,690,400.00
210401	Бичиг хэрэг	460,000.00	168,650.00
210402	Тээвэр, шатахуун	100,000.00	100,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	-	156,750.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	358,850.00	1,265,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	129,250.00	3,694,570.00
210604	Урсгал засвар	129,250.00	3,694,570.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	-	2,368,230.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	805,230.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	1,563,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	105,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	105,000.00
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (II)=(I)-(I)	-	-
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Өмнөх оны		Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	251,015,900.00	275,369,000.00	245,531,900.00	241,424,448.71
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	251,015,900.00	275,369,000.00	245,531,900.00	241,424,448.71
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	250,515,900.00	240,354,165.48	245,115,200.00	241,007,748.71
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	125,475,900.00	119,749,744.45	125,475,900.00	124,010,088.35
210101	Үндсэн цалин	90,957,500.00	91,949,060.40	90,957,500.00	90,312,307.40
210102	Нэмэгдэл	25,446,400.00	21,204,084.05	25,446,400.00	26,287,780.95
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	9,072,000.00	6,596,600.00	9,072,000.00	7,410,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	16,939,200.00	15,677,945.75	16,939,300.00	16,844,025.61
210201	Тэтгэврийн даатгал	11,920,100.00	12,776,454.75	11,920,200.00	12,020,475.92
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,254,700.00	1,383,811.00	1,254,700.00	1,340,900.94
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,003,800.00	653,800.00	1,003,800.00	992,080.77
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	250,900.00	163,400.00	250,900.00	226,415.18
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	2,509,700.00	700,480.00	2,509,700.00	2,264,152.80
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	90,971,500.00	88,712,565.00	95,278,900.00	92,823,126.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,169,000.00	2,318,549.00	4,033,300.00	3,147,804.00
210302	Түлш, халаалт	82,582,500.00	82,260,832.00	87,745,600.00	87,744,888.00
210303	Цэвэр, бохир ус	4,220,000.00	4,133,184.00	3,500,000.00	1,930,434.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	11,244,400.00	11,180,926.28	5,451,400.00	5,451,388.75
210401	Бичиг хэрэг	987,200.00	986,850.00	400,000.00	820,520.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,000,500.00	1,000,000.00	400,000.00	445,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,956,000.00	1,944,426.28	1,810,700.00	1,394,168.75
210404	Ном, хэвлэл	2,640,700.00	2,640,700.00	2,640,700.00	2,702,900.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,660,000.00	4,608,950.00	200,000.00	88,800.00
2105	Нормативт зардал	1,100,000.00	1,009,210.00	300,000.00	300,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,100,000.00	1,009,210.00	300,000.00	300,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,910,300.00	1,906,744.00	200,000.00	200,000.00
210604	Урсгал засвар	1,910,300.00	1,906,744.00	200,000.00	200,000.00
2107	Томилголт, зочны зардал	589,500.00	296,000.00	259,700.00	248,000.00
210702	Дотоод албан томилголт	589,500.00	296,000.00	259,700.00	248,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,285,100.00	1,821,030.00	890,000.00	811,120.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	400,000.00	324,000.00	400,000.00	324,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	235,100.00	196,130.00	190,000.00	187,120.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	650,000.00	648,000.00	300,000.00	300,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	0.00	0.00	320,000.00	320,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	0.00	0.00	320,000.00	320,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	500,000.00	245,571,800.00	416,700.00	416,700.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	500,000.00	24,557,180.00	416,700.00	416,700.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0.00	24,057,180.00	0.00	0.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	500,000.00	500,000.00	416,700.00	416,700.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	275,369,000.00	275,369,000.00	245,531,900.00	241,424,448.71
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	00.00	00.00	00.00	00.00
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	275,369,000.00	275,369,000.00	245,531,900.00	241,424,448.71
132001	Орон нутгийн төсвөөс	275,369,000.00	275,369,000.00	245,531,900.00	241,424,448.71
145005	Төсөв болон дамжуулан зээлдүүлсэн зээлээс эргэж төлөгдөх	00.00	00.00	00.00	00.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00	00.00	00.00	00.00
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00	00.00	00.00	00.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	12	12	12	12
620001	Удирдах ажилтан	01	01	01	01
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	06	06	06	06
620003	Үйлчлэх ажилтан	05	05	05	05

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Г.Баянжаргал гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер О.Амаржаргал, дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 03 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Төв аймгийн Нийтийн номын сан нь “Мэдлэг оюунд тулгуурласан мэдээллийн эрин зуунд дэвшилтэд техник технологийг ашиглан уншигч, үйлчлүүлэгчдэд хэрэгцээт мэдээллийг нээлттэй хүргэх” үйл ажиллагаа явуулдаг, Төв аймгийн ТЕЗ-ийн харьяа байгууллага юм.

Уншигчдын эрэлт хэрэгцээнд тулгуурлан сан хөмрөгөө баяжуулж, шинэ техник технологийн тусламжтайгаар иргэдэд мэдлэгийг тэгш хүртээн, ая тухтай орчин бүрдүүлж шинэ туршлага арга барилыг нэвтрүүлэн ажиллахдаа Төв аймгийн Нийтийн номын сан нь үйл ажиллагааныхаа чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Сан хөмрөгийн баяжилтыг нэмэгдүүлж материаллаг баазыг сайжруулна.
- Үйлчилгээний хүрээ хүртээмжийг нэмэгдүүлэх
- Цахим үйлчилгээг иргэдэд хүргэх
- Төсөв, санхүү, дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх, хэрэгжилтийг зохион байгуулах
- Хүний нөөцийг чадавхжуулж, нийгмийн баталгааг хангах

гэсэн 5 чиглэлээр 38 үйл ажиллагааг 87.12 хувиар хэрэгжүүлж, В үнэлгээтэй дүгнэгдсэн байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн "Дотоод хяналтын ажлын хэсэг"-ийг 3 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулсан. Тайлант онд дотоод хяналтын ажлын хэсэг дараах ажлыг төлөвлөгөөний дагуу гүйцэтгэсэн. Үүнд:

1. Номын санд шинээр худалдан авсан болон хандиваар ирсэн ном хэвлэлээр фонд баяжилт хийж шинээр авсан номыг электрон каталогт оруулах
2. Ном алдаж үрэгдэхээс урьдчилан сэргийлж "Гэрээр олгох танхим"-ын номыг тоолж электрон каталог, нэг бүрчилсэн бүртгэлтэй тулгалт хийх
3. Номын сан нь барилгын засвар шинэчлэл хийгдэж чөлөөт уншлагын танхимуудтай болохтой холбогдуулан сандал ширээ, тавилга, номын тавиурыг нүүлгэн шилжүүлэх, үсэг дараалал болон төрөл ангийн номуудыг гурван уншлагын танхимуудад байрлуулах ажлыг хийж хэрэгжүүлэн ажиллах
4. Номын сангийн үйл ажиллагааг уншигч үйлчлүүлэгчдэд нээлттэй хүргэх зорилгоор өөрийн байгууллагын www.library.to.gov.mn цахим хуудас, Page хуудас, мэдээллийн самбарт мэдээллийн санг тухай бүр баяжуулж үйл ажиллагаагаа тогтмол сурталчлах
5. Төсөв санхүүг зориулалтын дагуу өр авлага үүсгэхгүй зарцуулж, мэдээ тайланг цаг хугацаанд нь өгч ажиллан шилэн дансны хуулийг хэрэгжүүлж батлагдсан төсөв, гүйцэтгэлийг ил тодоор байрлуулан хэрэгжилтийг тухай бүр гаргах
6. Төрийн албаны сул орон тооны талаарх мэдээллийг тухай бүр иргэд олон нийтэд мэдээлж байх
7. Номын сангийн уншлагын танхимын номын санчид үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулж шинэлэг ажлыг бүтээлчээр зохион байгуулах
8. Иргэдийн цахим хуудсанд хандсан санал хүсэлт, нээлттэй утас, санал хүсэлтийн хайрцаг болон дэвтэр, татгалзлын дэвтэр зэргийг тогтмол ажиллуулж хяналт тавих чиглэлээр ажиллаж, улирал бүр байгууллагын удирдлагад тайлагнаж ирсэн байна.

Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний үйл ажиллагааг аймгийн Санхүү хяналт, аудитын алба гүйцэтгэдэг. 2021 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийгдээгүй талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын ажлыг аудитад ашиглахгүй гэж шийдвэрлэсэн.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Төв аймгийн Нийтийн номын сан нь 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруз сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал гэж үнэлсэн.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зарлагыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл Бага гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшнийг 2.0 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зарлагаас 2.0 хувиар буюу 5,763.7 мянган төгрөгөөр тогтоож, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 80 хувиар буюу 4,611.0 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Төлөвлөх үе шатанд тооцсон ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагатай үзсэн. Энэ нь төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлын үзүүлэлтийг 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлаас тооцсон тул дахин тогтоосон.

Гүйцэтгэлийн үе шатанд сонгосон материаллаг байдлын суурь үзүүлэлт, материаллаг байдлын түвшин, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлын хувийг өөрчлөхгүйгээр 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн үйл ажиллагааны зардлаас 2.0 хувиар буюу 5,434.3 мянган төгрөгөөр тогтоож, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг шинэчлэн тогтоосон материаллаг байдлын 80 хувиар буюу 4,347.4 мянган төгрөгөөр тогтоосон. Дахин шинэчлэн тооцсон материаллаг байдлын түвшин нь төлөвлөлтийн үе шатнаас 263.6 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Төв аймгийн Нийтийн номын сан нь 2021 оны санхүүгийн үйл ажиллагаандаа Соёлын тухай хууль, Номын сангийн тухай хууль, Оюуны өмчийн тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Шилэн дансны тухай хууль, ТБОНӨ-ийн тухай хуулиудыг мөрдлөг болгон ажиллаж 2021 оны 01 дүгээр сарын 01-ээс 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгон санхүүгийн тайлант хугацааны санхүүгийн байдал, үйл ажиллагаа, санхүүгийн үр дүнг тусган тайлагнасан байна.

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартад шаардсан зарчмын дагуу нягтлан бодох бүртгэлийн аккрузал сууриар бэлтгэн тайлагнасан байна.

Санхүүгийн “ аcolous ” программыг ашиглаж нягтлан бодох бүртгэлийг хөтөлж байна.

Орлого:

Төв аймгийн Нийтийн номын сан нь 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайланд орон нутгийн төсвөөс урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт 245,531.9 мянган төгрөг, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого 1,352,784.5 мянган төгрөг, нэмэлт санхүүжилтийн дансанд бусад орлого 7,858.2 мянган төгрөг, нийт үйл ажиллагааны орлогыг 1,606,174.6 мянган төгрөгөөр, мөнгөн гүйлгээний тайланд орон нутгийн төсвөөс урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт 245,531.9 мянган төгрөг, нэмэлт санхүүжилтийн дансанд

бусад орлого 7,858.2 мянган төгрөг, нийт үйл ажиллагааны мөнгөн орлогыг 253,390.1 мянган төгрөгөөр тайлагнасан байна.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд Соёлын сайдын А/150 тоот тушаалаар 1,250.0 мянган төгрөг, Баяндэлгэр сумын ЗДТГ-с 750.0 мянган төгрөг, Нумт Өргөө ХХК-с ашиглалтын зардалд 4,047.0 мянган төгрөг, Билгүүн Ганболдоос заалны 1.5 өдрийн түрээсийн 150.0 мянган төгрөг, хандиваар 1,400.0 мянган төгрөг, үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого 68.0 мянган төгрөг, карт нээсний орлого 193.2 мянган төгрөг, нийт 7,858.2 мянган төгрөг төвлөрүүлсэн байна.

Зардал:

Төв аймгийн Нийтийн номын сан нь 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар 271,713.0 мянган төгрөг, мөнгөн гүйлгээний тайлангаар 253,390.1 мянган төгрөгөөр тайлагнасан байна.

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө:

Тус байгууллага төрийн сангийн 100140035011 тоот дансанд 245,531.9 мянган төгрөгийн орлого, 245,531.9 мянган төгрөгийн зарлагын гүйлгээ хийгдэж, 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн үлдэгдэл 0 төгрөг байна. Мөн нэмэлт санхүүжилтийн 100140035403 тоот дансанд 7,858.2 мянган төгрөгийн орлого, 7,858.2 мянган төгрөгийн зарлагын гүйлгээ хийгдэж үлдэгдэл 0 төгрөг байна.

Үндсэн хөрөнгө, бараа материалын талаар:

Үндсэн хөрөнгө дансны эхний үлдэгдэл 981,675.4 мянган төгрөг, тайлант онд үнэ төлбөргүй хүлээж авсан орлогоор 11 иргэн ААНБ-аас 1,354,940.5 мянган төгрөгийн барилга, тавилга эд хогшил, тоног төхөөрөмж, ном үнэ төлбөргүй шилжүүлэн орлого авч, 5 байгууллагаас 3,826.0 мянган төгрөгийн ном, принтер худалдан авсан байна.

Элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн 22,682.8 мянган төгрөгийн машин тоног төхөөрөмж, 19,519.0 мянган төгрөгийн тавилга эд хогшил, нийт 42,201.9 мянган төгрөгийн хөрөнгийг акталж устган, үндсэн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл 2,294,414.0 мянган төгрөг байна.

Бараа материалын дансны эхний үлдэгдэл 8,500.3 мянган төгрөг, тайлант онд худалдаж авсан 6788.5 мянган төгрөг, ЭБЭТ ХХК-с үнэ төлбөргүй шилжүүлэн авсан 1,670.0 мянган төгрөг, нийт 8,458.5 мянган төгрөгийн бараа материалыг орлогоор бүртгэж, тайлант онд зарцуулсан 7,195.4 мянган төгрөгийн бараа материалыг зарлага болгож, бараа материалын эцсийн үлдэгдэл 9,763.4 мянган төгрөг байна.

Авлага, өглөгийн талаар:

Тайлант жилийн авлагын дансны эхний үлдэгдэл 0 төгрөг, авлага нэмэгдсэн 1,329.3 мянган төгрөг, хасагдсан 1,329.3 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 0 төгрөг байна.

Өглөгийн данс эхний үлдэгдэл 0 төгрөг, нэмэгдсэн 271,949.4 мянган төгрөг, хасагдсан 271,949.4 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 0 төгрөг байна.

Харилцагч, бэлтгэн нийлүүлэгч 12 байгууллагуудтай тооцооны дансдын үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн баримтаар баталгаажуулсан байна.

Санхүүгийн байдлын тайлангийн талаар:

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар төрийн сангийн болон нэмэлт санхүүжилтийн данс, арилжааны банкны харилцах данс үлдэгдэлгүй байна. Бараа материал 9,763.4 мянган төгрөг, үндсэн хөрөнгө 2,187,193.1 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	/мянган төгрөг/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	0	0	0
Авлага	0	0	0
Урьдчилгаа	0	0	0
Бараа материал	8,500.3	9,763.4	1,263.1
Үндсэн хөрөнгө	853,994.6	2,187,193.1	1,333,198.5
Нийт хөрөнгө	862,494.9	2,196,956.5	1,334,461.6
Өр төлбөр	0	0	0
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	862,494.9	2,196,956.5	1,334,461.6
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	862,494.9	2,196,956.5	1,334,461.6

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 9,763.4 мянган төгрөг болж, оны эхний үлдэгдлээс 1,263.1 мянган төгрөгөөр өссөн нь аж ахуйн материал дансанд лед гэрэл, гадна буун гэрэл хүлээж авсан нь жилийн эцсийн үлдэгдэл өсөхөд нөлөөлсөн байна.

Үндсэн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл 2,187,193.1 мянган төгрөг болж 1,333,198.5 мянган төгрөгөөр өсөхөд 2020 онд Төв аймаг-БНСУлсын Пёнтек хотын харилцаа, хамтын ажиллагааны хүрээнд аймгийн Нийтийн номын санг Солонгос улсын Пёнтек хотоос 920,000.0 мянган төгрөг, орон нутгийн төсвөөс 276,000.0 мянган төгрөг, нийт 1,196,000.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар номын санд засвар шинэчлэл хийж, зураг төслийг ДИ ЭС ЖИ ХХК хийж, гүйцэтгэгч компаниар НУМТ ӨРГӨӨ ХХК шалгарч, их засварын ажил 100 хувийн гүйцэтгэгдэж орлого авсан нь голлох нөлөөллийг үзүүлж байна.

Тайлант оны үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал 21,742.0 мянган төгрөг, данснаас хасагдсан хөрөнгийн элэгдэл 42,201.9 мянган төгрөг байна.

Цэвэр хөрөнгө, өмчийн дүн 2,196,956.5 мянган төгрөг болж, 1,334.461.6 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллага нь 2021 оны төсвийн төсөлд орон нутгийн төсвөөс санхүүжих эх үүсвэрийг 295,616.0 мянган төгрөгийн санхүүжилт төлөвлөн, нийт урсгал зардалд 295,616.0 мянган төгрөг төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн шууд захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 50,404.1 мянган төгрөгөөр бууруулан орон нутгийн төсвөөс санхүүжих эх үүсвэрийг 245,211.9 мянган төгрөг, урсгал зардлыг 245,211.9 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Төсвийн жилийн дундуур төлөвлөгөөнд тодотгол хийгдэж, 320.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж, 245,531.9 мянган төгрөгийн төсөв зарцуулах эрх нээгдсэн байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаар улсын төсвөөс 245,531.9 мянган төгрөгийн санхүүжилт бүрэн авч, 241,424.4 мянган төгрөгийг батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу зарцуулж, зарцуулаагүй үлдэгдэл 4,107.5 мянган төгрөгийг төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт урсгал зардлын гүйцэтгэл 241,424.4 мянган төгрөг буюу 98.3 хувьтай зарцуулсан байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангуулахаар хэмнэлтийг тооцоолж, хэрэгжилтийг хянахад зайлшгүй биш зардал санхүүжигдээгүй бөгөөд, ажлын байр шинээр ашиглалтад ороход шаардлагатай зардлуудыг зориулалтын дагуу зарцуулсан байна.

Цар тахал хорио цээрийн үед аймгийн Нийтийн номын сангийн үйл ажиллагаа хязгаарлалттай байснаас шалтгаалан үндсэн үйл ажиллагааны орлого төлөвлөгдөөгүй байна. Цаашид шинэ ажлын байранд хурал зөвлөгөөн, уншлагын уралдаан, бусад арга хэмжээг явуулах хэвийн нөхцөл байдал хангагдсан тул үйл ажиллагааны орлогыг үндэслэл сайтай төлөвлөж, төсвийн бүрэлдэхүүн хэсэгт батлах шаардлагатай байна.

Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 4 дүгээр сарын 28-ны 27 тогтоолын 4-р хавсралтад актлах хөрөнгийг данснаас хасахдаа 6 нэр төрлийн 135 ширхэг 11,348.5 мянган төгрөгийн хөрөнгө сумдын Соёлын төвд хандивлахдаа байгууллагын өмч хамгаалах зөвлөлийн шийдвэргүй, гардуулалт, тооцоо нийлсэн баримтгүй тарааж өгснийг аудитын явцад шаардаж, гардуулсан тооцоо нийлсэн баримт жагсаалтаар гаргуулж баримтжуулсан.

3.8 Аудитын гол асуудал

Төв аймгийн Нийтийн номын санг 2020 онд Төв аймаг- БНСУлсын Пёнтөк хотын харилцаа, хамтын ажиллагааны хүрээнд Солонгос улсын Пёнтөк хотоос 920,000.0 мянган төгрөг, Орон нутгийн төсвөөс 276,000.0 мянган төгрөг, нийт 1,196,000.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар их засвар, шинэчлэлт хийхээр зураг төслийг ДИ ЭС ЖИ ХХК хийж, гүйцэтгэгч компаниар “Нумт өргөө” ХХК шалгарч их засварын ажлыг гүйцэтгэж, хүлээлгэн өгсөн байна.

ОНХО-аар 150,000.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө оруулалтын тендерт ЭБЭТ ХХК шалгарч тавилга тоног төхөөрөмж, шинэ номыг нийлүүлэхээр болсон. Үүнд: Агаар чийгшүүлэгч, ном ариутгагч, номын тавиурууд, сандал, хурлын танхимын төхөөрөмжүүд, шинэ ном, компьютер зэргийг танхимуудад байршуулсан байна.

“Цахим номын сан” хөтөлбөрийн хүрээнд орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлсэн 20,000.0 мянган төгрөгөөр Аймгийн засаг дарга, “Битлинк” ХХК-ын хооронд байгуулсан гэрээний дагуу цахим номын сангийн тоног төхөөрөмжийг аймгийн Нийтийн номын санд хүлээлгэн өгсөн. Үүнд: Ном баримт цахимжуулагч/ Документ скайнер/, зөөврийн компьютер, цахимжуулсан номын эхийг хадгалах төхөөрөмж /зөөврийн хард/, хард диск уншигч, цахим ном, цахим хуудас, ухаалаг дэлгэц зэрэг багтсан.

Соёлын яаманд хүсэлт тавьсны дагуу номын тавиур 6 ширхэг, уншигчийн ширээ 10 ширхэг, сандал 20 ширхэг, албан өрөөний ширээ 1 ширхэг, сандал 1 ширхэг, нийт 5,536.9 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж авсан.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тус байгууллага нь тайлант хугацаанд оруулбал зохих 149 мэдээллийг хуулийн хугацаанд нь 140 мэдээлэл байршуулж, 9 мэдээлэл хугацаа хоцроож 97,0 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна. Хугацаа нь болоогүй 2 мэдээлэл байна.

3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Тус байгууллага нь санхүүгийн тайлан, аудитад шаардлагатай баримт материалыг жагсаалт үйлдэн файлаар болон цаасаар ирүүлсэн.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-д “мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх”, 4.1.2-д “мэдээлэл ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх” зарчмуудыг хангаж, холбогдох заалттай нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх санхүүгийн тайлангийн аудитаар акт, албан шаардлага, зөвлөмж өгөгдөөгүй талаар Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн 2021 оны 6 дугаар сарын 11-ний 21 тоот албан бичгээр төрийн аудитын газарт ирүүлсэн байна.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Төв аймгийн Нийтийн номын сангийн заал танхимыг олон нийтийн соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагаагаар үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг төлөвлөж төлөвлөгөөнд тусгаж, төвлөрүүлэхийг дараагийн аудитаар анхаарах асуудлаар тодорхойлж байна.

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 23,199.8 мянган төгрөгийн 6 алдаа зөрчил илэрснээс, 4,157.4 мянган төгрөгийн 2 алдааг залруулж, 2,858.0 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд албан шаардлага хүргүүлж, 16,184.4 мянган төгрөгийн материаллаг бус 3 зөрчилд зөвлөмж өгөв.

4.1 Залруулсан алдаа

Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд Нийт зардлыг болон санхүүжилтийн эх үүсвэрийг татан төвлөрүүлсэн 4,107.5 мянган төгрөгөөр тохируулга хийгээгүй, нийт 4,107.5 мянган төгрөгийн алдаатай тайлагнасан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах”, Сангийн сайдын 2006 оны 388 тоот тушаалын 3 дугаар хавсралтаар батлагдсан “Төсөвт байгууллагын санхүүгийн тайланг бэлтгэх заавар” -ын 8 дугаар заалтыг болон санхүүгийн тайлангийн “оршин байх”, “тохиолдсон байх”, “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

ОБГ-с үнэ төлбөргүй ирсэн 500 ширхэг 50.0 мянган төгрөгийн маскийг тулган баталгаажуулалт хийхэд бараа материалын дансанд орлого авч зарлагдаагүй бөгөөд, “Ковид-19” цар тахлын үед ажилтнууддаа жагсаалтын дагуу зарлага болгож данс бүртгэлд тусгаагүй алдаа байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх”, санхүүгийн тайлангийн “тохиолдсон байх”, “үнэн зөв байдал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

4.3 Албан шаардлага

Орон тоог төлөвлөгөөтэй нь хянан үзэхэд 4 ээлжийн жижүүрийг ээлжийн амралттай байх хугацаанд орон тооны хүн авч ажиллуулан 2,858.0 мянган төгрөгийн цалин олговор олгосон, мөн 2 даргын ажил солилцсоны дараа ээлжийн амралтын олговор, цалин, ажиллах хугацаа давхардсан байдалтай байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.3-д “батлагдсан цалингийн сан, орон тооны хязгаарт багтаан төсвийн байгууллагын орон тоо, ажиллагчдын цалин хөлсийг тогтоох,” гэсэнтэй нийцэхгүй бөгөөд санхүүгийн тайлангийн “Үнэн зөв байдал”, “Эрх ба үүрэг”, “Бодитой оршин байх ба тодорхойлогдсон байх” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.1.11-д “хууль тогтоомж, гэрээ, хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөлтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал” үүссэн бол албан шаардлага өгнө гэсний дагуу шийдвэрлэв.

4.4 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Хууль тогтоолын хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт:

Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 4 дүгээр сарын 28-ны 27 дугаар тогтоолын 4-р хавсралтад актлах хөрөнгийг данснаас хасахдаа 1 нэр төрлийн 220.0 мянган төгрөгийн 4ш үзэсгэлэнгийн тавиурыг актлахгүй тоолж, үлдээсэн байна. 6 нэр төрлийн 135 ширхэг 11,348.5 мянган төгрөгийн хөрөнгө сумдын Соёлын төвд хандивлахдаа байгууллагын өмч хамгаалах зөвлөлийн шийдвэргүй, гардуулалт, тооцоо нийлсэн баримтгүй тарааж өгсөн зөрчил байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 31.1-д “Төрийн өмчит хуулийн этгээд эзэмшилдээ байгаа илүүдэл үндсэн эд хөрөнгө, түүнчлэн ашиглах хугацаа нь дууссан буюу эсхүл осол гэмтэлд өртсөний улмаас зориулалтаар нь ашиглах боломжгүй болсон бөгөөд засаж, сэлбэж ашиглах нь эдийн засгийн хувьд үр ашиггүй нь тооцоогоор нотлогдсон эд хөрөнгийг худалдаж, шилжүүлж, акт тогтоон устгаж болно.”, ТӨБЗГ-ын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолоор батлагдсан журмын 8.1-д “Төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд нь эд хөрөнгө олж

авах, бүртгэх, шилжүүлэх, акталж данснаас хасах тухай Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын шийдвэрийг өмч хамгаалах Байнгын зөвлөлийн хяналт дор хэрэгжүүлнэ.” гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын "Эрх ба үүрэг", " Нийцсэн бөгөөд зохистой байх " гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна

Өгсөн зөвлөмж:

Эрх бүхий байгууллагын шийдвэрийг өмч хамгаалах байнгын зөвлөлийн хяналт дор хэрэгжүүлж, хариу тайлагнаж байх

1.2. Илрүүлэлт:

Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 4 дүгээр сарын 28-ны 27 дугаар тогтоолын 4-р хавсралтад актлах хөрөнгийг данснаас хасахдаа, өөрийн байгууллагын ажилтнуудад 24 ширхэг 2,474.6 мянган төгрөгийн хөрөнгийг байгууллагын өмч хамгаалах зөвлөлийн шийдвэргүй, үнэ тогтоон 68.0 мянган төгрөг дансанд төлж, гардуулалт, үнэ тогтоосон баримтгүй тараасан зөрчил байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 31.1-д “Төрийн өмчит хуулийн этгээд эзэмшилдээ байгаа илүүдэл үндсэн эд хөрөнгө, түүнчлэн ашиглах хугацаа нь дууссан буюу эсхүл осол гэмтэлд өртсөний улмаас зориулалтаар нь ашиглах боломжгүй болсон бөгөөд засаж, сэлбэж ашиглах нь эдийн засгийн хувьд үр ашиггүй нь тооцоогоор нотлогдсон эд хөрөнгийг худалдаж, шилжүүлж, акт тогтоон устгаж болно.”, ТӨБЗГ-ын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолоор батлагдсан журмын 8.1-д “Төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд нь эд хөрөнгө олж авах, бүртгэх, шилжүүлэх, акталж данснаас хасах тухай Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын шийдвэрийг өмч хамгаалах Байнгын зөвлөлийн хяналт дор хэрэгжүүлнэ.” гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын "Эрх ба үүрэг", " Нийцсэн бөгөөд зохистой байх " гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна

Өгсөн зөвлөмж:

Эрх бүхий байгууллагын шийдвэрийг өмч хамгаалах байнгын зөвлөлийн хяналт дор хэрэгжүүлж, хариу тайлагнаж байх

2. Худалдан авалттай холбоотой асуудал

2.1. Илрүүлэлт:

Худалдан авалтыг и-баримтаар баталгаажуулсныг тулгалт хийхэд, 3 байгууллагатай 2,361.3 мянган төгрөгийн гүйлгээг баримтжуулаагүй зөрчил байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.6-д “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна.”, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалаар батлагдсан “НХМаягт ТМ-5 ebarimt -нд үндэслэн бүх төрлийн санхүүгийн гүйлгээг хийж албан ёсны анхан шатны баримтаар бүрдүүлээгүй” гэсэнтэй нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын "иж бүрэн байх", " эрх ба үүрэг" гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Бүх төрлийн санхүүгийн гүйлгээг хийж албан ёсны анхан шатны баримтаар бүрэн бүрдүүлж байх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 6 дугаар сарын 15 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Д /д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа зөрчил		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн
1	Нийтийн номын сан	6	23,199.8	2	4,157.4	0	0.0	1	2,858.0	3	16,184.4